

Middelharnis- Sommelsdijk

Auteurs: Cock Hazeu en Peter Kuiper

Langs de Haringvliet

Middelharnis, en ook Sommelsdijk, zijn typische voorbeelden van een 'Voorstraatdorp'. In de zestiende en zeventiende eeuw werden er na polderontginningen ook de eerste nederzettingen ontworpen, volgens een vast patroon - Nederlanders waren toen al bezig met ruimtelijke ordening!.... De kern van een Voorstraatdorp wordt gevormd door een Voorstraat (als regel nog steeds letterlijk zo geheten) die haaks op de dijk loopt. De Voorstraat komt uit op een ringvormige kerk singel (de kerkring) met daarin de kerk in het midden. Evenwijdig aan de Voorstraat zijn er als regel ook nog enkele achterstraten of achterwegen- soms heten ze het Achterom. Voorstraatdorpen komen vooral voor in Zuid-Holland, Zeeland en het Westen van Brabant - gebieden waar in het verleden veel is ingepolderd en er in de nieuwe polders plaatsen werden gecreëerd voor de handel. In Middelharnis, en ook in Sommelsdijk, is het oorspronkelijke patroon mooi intact gebleven en goed te herkennen. Dat Middelharnis en Sommelsdijk tegen elkaar aanliggen, is ook zo gepland; bij organisch gegroeide dorpen ligt dat niet voor de hand.

Routebeschrijving

1. Loop vanaf het pleintje naar de weg. Bij de weg RA en doorlopen tot zebrapad; steek daar de weg over en via de trap naar boven naar de winkels. Daar RA, blijf RD lopen; verderop rechts en links winkels. Bij kruising met doorgaande weg LA, richting de haven. Voor de haven RA en aan eind RA, Spuistraat, omhoog de dijk op. Boven op de dijk RD de trap weer af en beneden RA, weg onder aan de dijk en dan bij de kruising LA, Voorstraat in. (*Kijkpunt A: Middelharnis*) Doorlopen tot eind en dan voor de woning met de dubbele trap RA, Raadhuisstraat in. Eerste weg links, LA, Ring. Blijf Ring volgen (links de Hervormde Kerk). Als je vóór je nummer 120 ziet RA, je passeert een parkeerplaats aan je rechterhand. Aan eind RA, Steneweg in. Eerste weg links, LA, Pr. Marijkestraat in. Aan je linkerhand een school. Direct na de school (en voor het kunstobject) LA. Voor infobord RA, pad in en bij asfaltpad LA; blijf asfaltpad volgen, gaat bruggetje over.
2. Bij kruising met weg RD. Blijf asfaltpad volgen. Nieuwbouw aan je linkerhand; je gaat door een coupure in de dijk. RD, bruggetje over en blijf asfaltpad volgen. (*Kijkpunt B: Zuidwester*) Bij eerste asfaltpad rechts, RA. Daarna bij Y-splitsing LA en verderop RD en blijf slingerend asfaltpad volgen. Negeer de afslagen (asfalt) naar links. Steek de weg over, RD blijf slingerend asfaltpad volgen. Als je aan je rechterhand grote loodsen ziet, ga je bij het asfaltpad RA en direct daarna LA de asfaltweg in.
3. Aan eind steek je fietspad en doorgaande weg over en boven op het dijkje RA, gravelpad langs het water volgen. Aan eind weg oversteken en via fietspad doorlopen naar T-splitsing. Hier zijweg oversteken en RD blijven lopen over het fietspad. Direct na de inlaat voor het sifon (*Kijkpunt C: Haringvliet etc.*) onder het Havenkanaal (aan je rechterhand) ga je RA over het graspad langs het zoetwaterkanaal (met water aan je rechterhand). Verderop buigt het pad naar links en wordt een gravelpad. Ga voetgangersbrug links over en daarna RD, Dyomapad in. Eerste pad links, LA, bruggetje over en daarna schelpenpad. Links om asfaltweg en dan RD schelpenpad in. Bij boom met bankje RD, asfaltweg. Bij de tafeltennistafel onder 'hooiberg' RD door midden, over klinkerpad tussen de twee asfaltwegen. Je loopt 'Buitenplaats Nieuw-Zeeland' uit.

4. Bij het fietspad (en weg) RA. Loop over het fietspad richting de horeca. Loop na de horeca naar de haven links. *(Kijkpunt D: Haven Middelharnis)* Bij het water LA; je loopt langs de oude opstelsporen van de RTM (de eilandentram). Aan eind van de rails RA, trap af en over de parkeerplaats langs de haven. Dijkje op en RA en daarna LA fietspad in. Ga bij sluis de fiets/voetgangersbrug over die op verzoek (druk op knop) gesloten wordt. Na bruggetje fietspad blijven volgen. *(Kijkpunt E: Sluiscomplex etc.)* Bij de dijk met daarachter een bomerij ga je RA van het fietspad af. Ga het hek over en wandel over de kruin van de dijk verder. *(Kijkpunt F: Dijk, etc.)*
5. Waar de dijk bocht naar recht maakt, voor het hek LA, naar beneden naar asfaltweg. RD richting grasdijk, links een nieuwe woning. Aan eind RA en asfaltweg volgen die over de dijk heen gaat. Daarna LA. Deze weg helemaal uitlopen en aan eind LA. Deze weg blijven volgen, links van de bomerij is een graspad. Je loopt Sommelsdijk in; rechts nieuwbouwwoningen. Blijf RD lopen tot kruising, hier LA, Joost van der Vondellaan. Bij tweede zijweg links, Frederik van Edenstraat, LA woonerf op. Verderop schuin rechts gravelpad op. Blijf pad volgen tot bruggetje (rechts). Bruggetje over en dan LA, iets verderop RA trap omhoog naar uitzichtpunt. *(Kijkpunt G: Vliedberg)* Na uitzichtpunt RD naar beneden naar bruggetje. Bruggetje over en na de brug RA. Pad uitlopen en bij de weg RD, Simon Vestdijkpad in. Maak slinger naar links en blijf weg volgen. Aan eind bij breed water RA (houd water aan je linkerhand; er is een voetpad langs het water). Bij kruising RD, negeer afslagen en blijf RD lopen tot links de haven. *(Kijkpunt H: landbouwhaven)*
6. Aan eind van de havenkom RA (in de verte zie je een molen) en direct daarna weer RA, fiets/voetpad in. Voor de weg LA, en daarna eerste weg links, LA, Isaac da Costastraat richting de molen. Verderop RD, bruggetje over en naar de molen lopen. *(Kijkpunt I: Molen de Korenbloem)* Na de molen trap af en LA. Na parkeerterreintje rechts, RA Westelijke Achterweg in. Bij kruising RD en daarna verderop LA, 't Dorpsvoetpad. Aan eind RA, en op de kruising RD. Je komt op de Enkele Ring met links de hervormde kerk van Sommelsdijk. Blijf over de Enkele Ring lopen om de kerk heen. Na de eerste woningen aan je linkerkant ga je LA, de Dubbele Ring in. Daarna eerste straat links, LA, Kerkstraat. *(Kijkpunt J: Sommelsdijk)* Aan eind RA, Marktveld. Bij kruising RD; de straat heet nu Voorstraat. Bij de kruising RD en direct daarna RA smalle weg over de dijk nemen (Oostdijk). Blijf deze weg volgen. Wordt voetpad en ga de brug over, blijf RD lopen. Na een tijdje rechts beneden de bushalte en het pleintje; het begin- en eindpunt van deze wandeling.

Deze wandeling staat in de wandelgids 'Wandelen in de Hollandse Delta' van Cock Hazeu en Peter Kuiper. De wandelgids is een uitgave van uitgeverij Gegarandeerd Onregelmatig. www.gegarandeerdonregelmatig.nl

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten

voor slechts
€ 13,50